

EUROPA IS BINNENLAND

BIJDRAGE VOOR ACTUALISERING VAN DE
VLAAMSE VISIENOTA OVER DE EUROPESE UNIE

Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen, Wetstraat 34-36, 1040 Brussel
W www.serv.be – T +32 2 209 01 11 – E info@serv.be

Advies op eigen initiatief

Decretale opdracht SERV-decreet 7 mei 2004 art. 11 (overlegfunctie)

Goedkeuring raad 7 april 2025

Contactpersoon Peter Van Humbeeck pvhumbeeck@serv.be

De heer Matthias DIEPENDAELE

Minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Economie, Innovatie en Industrie, Buitenlandse Zaken, Digitalisering en Facilitair Management

Martelaarsplein 19

B-1000 Brussel

Actualisering van de Vlaamse visienota over de EU

Mijnheer de minister-president

Europa is binnenland. Geen buitenland. De SERV verwelkomt daarom het initiatief van de Vlaamse Regering om de Vlaamse visienota over de Europese Unie uit 2016 te actualiseren. Dat moet toelaten om Europa veel prominenter op de Vlaamse agenda te zetten en om vanuit Vlaanderen meer te wegen op de Europese besluitvorming.

Met het bijgevoegde advies willen de Vlaamse sociale partners dit initiatief ondersteunen en enkele gezamenlijke klemtonen leggen voor die lopende actualisering. De SERV zal ook zelf verder werken op belangrijke Europese dossiers.

In dat advies formuleert de SERV 10 aanbevelingen voor een beter samenspel tussen het Vlaamse en Europese niveau en 10 prioritaire Europese dossiers waar Vlaanderen volgens de Vlaamse sociale partners sterk moet op inzetten.

Hoogachtend

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Stijn Gryp
voorzitter

Inhoud

Inleiding	5
Beter samenspel tussen het Vlaamse en Europese niveau	6
1. Een goede monitoring en prioritering van de Europese agenda	6
2. Betere mechanismen om de belanghebbenden volwaardig te betrekken	6
3. Opmaak van Vlaamse impactanalyses	6
4. Een betere interfederale samenwerking	7
5. Gerichte allianties met gelijkgestemde landen en regio's	7
6. Meer transparantie over de Vlaamse standpuntbepaling.	7
7. Meer aandacht voor een doordachte en tijdige implementatie	7
8. Een betere benutting van de Europese steunmogelijkheden	7
9. Een groter gebruik van het Europees semester voor strategische reflectie	7
10. Een grotere participatie aan Europese initiatieven voor goed bestuur	8
Prioritaire opdrachten en dossiers voor Europa	8
1. Industriebeleid	9
2. Interne markt	9
3. Internationale handel	10
4. Open strategische autonomie	10
5. Administratieve vereenvoudiging	10
6. Innovatie	11
7. Infrastructuurinvesteringen	11
8. Duurzaamheid	11
9. Sociale pijler	12
10. Sociaal overleg	12

Inleiding

Europa is binnenland. Geen buitenland. **De SERV verwelkomt daarom het initiatief van de Vlaamse Regering om de Vlaamse visienota over de Europese Unie uit 2016 te actualiseren¹.** Dat moet toelaten om Europa veel prominenter op de Vlaamse agenda te zetten en om vanuit Vlaanderen meer te wegen op de Europese besluitvorming.

Met dit advies willen de Vlaamse sociale partners dit initiatief ondersteunen en enkele gezamenlijke klemtonen leggen voor die lopende actualisering. De SERV zal ook zelf verder werken op belangrijke Europese dossiers.

Het Europese niveau is immers al meerdere decennia cruciaal voor vrede, stabiliteit en samenwerking in Europa en voor economische integratie, sociale vooruitgang, democratie en de bescherming van fundamentele rechten en vrijheden. Europa zorgt in belangrijke mate mee voor welvaart, groei en jobs in Vlaanderen en voor betere sociale, milieu- en consumentenbescherming. Via diverse instrumenten en coördinatiemechanismen heeft Europa ook bestuurlijk en financieel een aanzienlijke impact op het beleid van de lidstaten.

De huidige economische, sociale en geopolitieke context zorgt voor bijzondere uitdagingen, niet in het minst ook voor Vlaanderen als kleine, open en internationaal georiënteerde economie. **Het Europese niveau biedt als markt en als politieke entiteit de schaal die België of Vlaanderen niet hebben en die op veel terreinen wel nodig is.**

Vanuit dit perspectief formuleert de SERV in dit advies 10 aanbevelingen voor een beter samenspel tussen het Vlaamse en Europese niveau en 10 prioritaire Europese dossiers waar Vlaanderen sterk moet op inzetten.

Aanbevelingen voor een beter samenspel tussen het Vlaamse en Europese niveau	Prioritaire Europese dossiers waar Vlaanderen sterk moet op inzetten
1. een goede monitoring en prioritering van de Europese agenda 2. betere mechanismen om de belanghebbenden volwaardig te betrekken 3. opmaak van Vlaamse impactanalyses en betere Europese impactanalyses 4. een betere samenwerking met het federale niveau 5. gerichte allianties met gelijkgestemde landen en regio's 6. meer transparantie over het Vlaamse standpunt bij Europese voorstellen 7. meer aandacht voor een doordachte en tijdige implementatie van Europese regelgeving 8. een sterkere benutting van de Europese steunmogelijkheden 9. een groter gebruik van het Europees semester voor interne strategische reflectie 10. een grotere participatie aan Europese initiatieven en netwerken voor goed bestuur	1. Industriebeleid 2. Interne markt 3. Internationale handel 4. Open strategische autonomie 5. Administratieve vereenvoudiging 6. Innovatie 7. Infrastructuurinvesteringen 8. Duurzaamheid 9. Sociale pijler 10. Sociaal overleg

¹ Vlaams regeerakkoord 2024-2029, p. 84. De visienota uit 2016 is te vinden op <https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/25631>

Beter samenspel tussen het Vlaamse en Europese niveau

De sociale partners ondersteunen ten volle de ambitie van de Vlaamse Regering om sterker in te zetten op het mee bepalen en proactiever opvolgen van de Europese agenda. Dit is niet enkel de verantwoordelijkheid van de minister bevoegd voor buitenlandse zaken. **Een betere interactie tussen het Vlaamse en EU beleids- en regelgevingsproces moet een regeringsbrede prioriteit zijn.** Elke Vlaamse minister moet ervoor zorgen dat de Vlaamse overheid de ontwikkelingen in de Europese Unie voor alle sectoren goed opvolgt en impactanalyses opmaakt, zoveel mogelijk op de Europese besluitvorming tracht te wegen, het Europees afgesproken beleid correct uitvoert, en optimaal gebruik maakt van de programma's en instrumenten die de Europa aanbiedt.

Dat veronderstelt ook dat Vlaanderen de kwaliteit van de eigen beleidsprocessen en besluitvorming opkrikt en er meer wordt geïnvesteerd in een tijdige en structurele dialoog met de sociale partners en andere belanghebbenden.

Dat vergt - zoals voorzien in de beleidsnota Ondersteuning Vlaamse Regering – versterkte interne processen voor politiek gedragen Vlaamse standpuntbepaling, en in het bijzonder ook²:

1. Een goede monitoring en prioritering van de Europese agenda

Vlaanderen moet actiever meepraten op het Europees niveau en vanuit de Vlaamse context meer wegen op de Belgische en Europese standpunten om haar belangen, eigenheid en bevoegdheden te benadrukken. Een versterking van de Europese reflex en een proactieve opvolging van het Europees besluitvormingsproces moet toelaten om vanuit Vlaanderen meer te wegen op de Europese prioriteiten en om problemen of gevoeligheden die later kunnen ontstaan bij de uitvoering van de Europese wetgeving sneller te detecteren. Van zodra nieuwe initiatieven in de steigers staan, is snel en adequaat handelen op zijn plaats.

2. Betere mechanismen om de belanghebbenden volwaardig te betrekken

Betrokkenheid van sociale partners en andere belanghebbenden is cruciaal om de impact voor Vlaanderen van Europese initiatieven beter te kunnen inschatten, zodat er met meer kennis en informatie kan worden gewogen op de Europese besluitvorming en doelgroepen sneller op de hoogte zijn van de implicaties voor hen van de latere implementatie van EU-regelgeving. Hierrond worden al heel wat relevante inspanningen gedaan via o.a. het Vlaams Europees Verbindingsagentschap (VLEVA). Maar het geheel kan effectiever en efficiënter. Nu zijn er bv. vaak meerdere parallelle inputmogelijkheden en bestaat er geen overzicht van de lopende processen en kanalen.

3. Opmaak van Vlaamse impactanalyses

Impactfiches moeten de Vlaamse onderhandelaars in staat stellen om beter onderbouwd en geïnformeerd deel te nemen aan de Europese besluitvorming en helpen om consultaties van stakeholders concreter en doelgerichter te laten verlopen. Dit zou – zoals onder andere in Duitsland en Nederland - op verschillende momenten moeten gebeuren doorheen het hele proces van

² Zie o.a. ook SERV (2024). [Advies performante overheid in de volgende regeerperiode](#); SERV (2025). [Advies en inspiratienota 'Regelrecht op doel'](#). SERV (2024). [Advies Bestuurlijke beleidsnota's 2024-2029](#). SERV (2023). [Oproep en rapport samenwerking met federale niveau en andere gewesten](#). SERV ea (2024). [Oproep: Samenwerking tussen beleidsniveaus](#). SERV (2024). [Prioriteitennota voor de nieuwe regeerperiode](#). SERV (2025). [Oproep en referentienota industriebeleid](#). OESO (2022). [Better Regulation Practices across the European Union 2022](#).

voorbereiding, besluitvorming, opvolging en uitvoering van EU-regelgeving. Tegelijk moet Vlaanderen ook vragen naar betere Europese impactanalyses, zowel sociaal-economisch als juridisch.

4. Een betere interfederale samenwerking

Een betere samenwerking in het federale kader en een actualisering van het samenwerkingsakkoord voor de Belgische vertegenwoordiging in de Raad van Ministers moet de positie van Vlaanderen in de Europese besluitvorming verzekeren en de samenwerking en informatie-uitwisseling versterken, in het bijzonder voor de vele thematieken waarbij zowel federale als regionale bevoegdheden aan de orde zijn. Bij de omzetting van Europese regels moet het overleg met andere regio's in België worden versterkt om een zo homogeen mogelijk intra-Belgisch gelijk speelveld te verzekeren, al kunnen verschillen op het terrein soms uiteenlopende regels verantwoorden.

5. Gerichte allianties met gelijkgestemde landen en regio's

Samenwerking en afstemming met gelijkgestemde landen en regio's is wenselijk, onder andere om aandacht voor regionale specificiteiten en regiospecifieke oplossingen te bepleiten. Ook impactanalyses van andere lidstaten en regio's zijn soms nuttig als vergelijkingspunt voor eigen impactfiches. Daarnaast moet Vlaanderen zich als regio beter profileren en ervoor zorgen dat de Vlaamse context beter gekend is in de Europese middens.

6. Meer transparantie over de Vlaamse standpuntbepaling.

Het instrument van Vlaamse *position papers* over prioritaire EU-dossiers is een goede praktijk om de transparantie te vergroten over (het proces om te komen tot) het Vlaamse standpunt bij nieuwe Europese voorstellen. Ook het Vlaams Parlement kan hierin een belangrijke rol spelen, bijvoorbeeld door na afloop van elke Europese ministerraad waaraan een Vlaams minister deelnam een debriefing in de bevoegde commissie in het Vlaams Parlement te organiseren.

7. Meer aandacht voor een doordachte en tijdige implementatie

Een goede implementatie draagt bij aan de rechtszekerheid, concurrentiekracht, minder sancties en een betere relatie van Vlaanderen en België met de Europese Commissie. De opmaak van implementatieplannen voor belangrijke regelgeving is een goede praktijk, voortbouwend op de *transposition roadmaps* en begeleiding die de Europese zal voorzien bij het omzettings- en implementatieproces van richtlijnen. Daarbij moet er oog zijn voor de impact zodat niet verder wordt gegaan dan wat Europese regels vereisen als dat ondernemingen disproportioneel hindert. De transparantie daarover moet verbeteren door aan ontwerpen van decreet die Europese normen omzetten impactanalyses en omzettingstabellen toe te voegen.

8. Een betere benutting van de Europese steunmogelijkheden

Een tijdige informatievoorziening en terugkoppeling over Europese programma's, fondsen, instrumenten moet zorgen voor een beter benutting van Europese middelen, in het bijzonder ook door Vlaamse kmo's en sociale ondernemingen. Extra bijstand kan bedrijven helpen bij hun Europese steunaanvragen. Onderbenutting door de Vlaamse overheid omdat overheidsdiensten opzien tegen de zware Europese procedures moet worden vermeden. Daarnaast moet Vlaanderen alles in gereedheid brengen om de aanzienlijke nieuwe steunbudgetten die worden voorzien in het kader van diverse Europese programma's maximaal te benutten.

9. Een groter gebruik van het Europees semester voor strategische reflectie

Vlaanderen stelt jaarlijks een eigen Vlaams Hervormingsprogramma op in het kader van het Europees Semester. Maar het wordt nog weinig gebruikt om actief te discussie te voeren over

wenselijke bijsturingen, noch intern binnen de Vlaamse Regering, noch met de stakeholders. Bovendien is de Vlaamse inbreng bij de voorbereiding van het Europees semester beperkter dan de federale omdat dat niveau voor de EU-instellingen de eerste gesprekspartner is. Dit jaar is een overgangsjaar voor het Europees semester waarin het nieuwe kader voor economische governance van kracht wordt. De sociale partners vragen dat Vlaanderen dit aangrijpt om te bekijken op welke manier dit belangrijke proces van grondige analyse, landspecifieke aanbevelingen, budgetair-structurele plannen voor de middellange termijn en jaarlijkse voortgangsverslagen beter kan worden benut om zo veel mogelijk (ook als Vlaamse sociale partners³) rechtstreeks in dialoog te treden met de Europese Commissie en vooral om - samen met de sociale partners - de discussie te voeren over de langere termijn sociaal-economische uitdagingen.

10. Een grotere participatie aan Europese initiatieven voor goed bestuur

Europa heeft via het Technical Support Instrument een gans aanbod om lidstaten te helpen bij hervormingen (o.a. op het vlak van digitalisering, investeringsklimaat, opleiding en onderwijs, gezondheidszorg, ...) en bij initiatieven voor goed beleid en bestuur (o.a. publieke diensten, gezonde financiën, beleidsevaluatie, ...). Vlaanderen maakt van dit (vaak ook financieel) interessant aanbod nog weinig gebruik. Een grotere deelname kan de Vlaamse beleidspraktijk versterken en de kennis van de Europese instanties over de Vlaamse context vergroten. Daarnaast zijn er binnen de Europese Unie (en de OESO) diverse comités, expertengroepen en leernetwerken waaraan de Vlaamse overheid meer zou kunnen participeren om te leren van buitenlandse collega's, voorbeelden en ervaringen.

Prioritaire opdrachten en dossiers voor Europa

De Vlaamse sociale partners vragen dat Vlaanderen actief en vastberaden de Europese ambities ondersteunt in het beschermen van de vrijheid, vrede en democratie, het handhaven van de rechtsstaat en van belangrijke gemeenschappelijke waarden en fundamentele rechten en vrijheden en het tegengaan van dreigingen zoals het opkomende extremisme en desinformatie.

Europa moet daarnaast standvastig verder werken aan het creëren en veiligstellen van de welvaart en het welzijn van alle burgers en zijn positie in de globale economie en politiek versterken. Dat vergt een coherent beleid gericht op een veerkrachtige en competitieve Europese economie, op de transitie naar een klimaatneutrale en circulaire samenleving en op daadwerkelijke realisatie van de ambities onder de Europese sociale pijler.

De grote uitdaging in het licht van de turbulente geopolitieke ontwikkelingen zal zijn om op elk van deze vier vlakken (bestuur/rechtsstaat, economie/concurrentievermogen, duurzaamheid/klimaattransitie, sociale dimensie/cohesie) koers te houden en de verworven vooruitgang niet te verliezen.

Dit vraagt om de nodige hefboomen voor de Europese Unie om zich te kunnen meten op het politiek en economisch wereldtoneel en om verkenning van alternatieven voor de huidige trage en

³ Zie ook de [Council Recommendation on strengthening social dialogue in the European Union](#): "The Council recommends that Member States (...) involve social partners in a systematic, meaningful and timely manner, in the design and implementation of employment and social policies and, where relevant, economic and other public policies, including in the context of the European Semester."

complexe Europese besluitvorming. Geen enkele Europese lidstaat is immers op zichzelf groot genoeg om met de internationale concurrenten te wedijveren. Gefragmenteerde nationale maatregelen of een negatieve protectionistische spiraal zijn nefast voor Europa en in het bijzonder voor landen en regio's met een kleine, open economie en beperkte budgetten zoals Vlaanderen.

Tegelijk moeten de terecht steeds ambitieuzere doelstellingen op economisch, ecologisch en sociaal vlak veel meer dan in het verleden gepaard gaan met een faciliterend en ondersteunend Europees beleid dat lidstaten, ondernemingen, werknemers en burgers daadwerkelijk helpt om ze in de praktijk ook te realiseren. Dat vraagt om een minder verkokerd Europees beleid dat rekening houdt met de eigenheid van regio's zoals het dichtbevolkte en geïndustrialiseerde Vlaanderen.

In aanvulling op de bovenstaande principes schuiven de Vlaamse sociale partners 10 prioritaire thematieken voor de Europese opvolging en beleidsbeïnvloeding door Vlaanderen naar voor⁴.

1. Industriebeleid

Een ambitieus Europees industriebeleid is nodig om de Vlaamse industrie snel meer grip te geven op haar weg naar duurzame groei. De Vlaamse beleidsplannen – Vlaamse Versnelling en het Geïntegreerd Actieplan voor de Vlaamse Industrie – bevatten al aanzetten voor een versterkt industriebeleid. Daarop voortbouwend deed de SERV op 21 maart 2025 een oproep voor een geïntegreerde en gecoördineerde industriestrategie, met focus op concrete maatregelen in zeven belangrijke thema's⁵. Meer integratie met het Europese niveau loopt als een rode draad door elk van deze thema's. Het kleine, exportafhankelijke Vlaanderen heeft immers veel belang bij meer integratie en een level playing field op Europees niveau. Europa plant bovendien veel initiatieven om de brede Europese industrie (incl. defensie-industrie) te versterken en het concurrentievermogen te verstevigen. Het is dan ook cruciaal dat Vlaanderen actiever meepraat en meelift met het Europees beleid en ook meer aanspraak maakt op Europese middelen voor strategische investeringen en hefboomprojecten die passen in deze industriële visie.

2. Interne markt

De eengemaakte interne markt is de motor van de welvaartsgroei, de banencreatie en het concurrentievermogen in de EU en is cruciaal voor de open Vlaamse economie en het opschalen van Vlaamse ondernemingen. Het verdiepen van de Europese interne markt en een sterker intern gelijk speelveld moeten dan ook bovenaan de politieke agenda staan. Vlaanderen moet mee vermijden dat oneerlijke concurrentie door landenspecifieke (steun)maatregelen de markt verstoren en de cohesie binnen Europa bedreigen. Concreet moet er dringend een einde komen aan de verbreding en versoepeling van de Europese staatssteunregels. Europese steunfaciliteiten en programma's bieden meer garanties voor een gelijk speelveld. Daarnaast moet Vlaanderen bij het toekennen van staatssteun ook zelf waken over dit gelijke speelveld, bv. door zelf ook waar

⁴ Zie ook SERV (2024). [Prioriteitennota voor de nieuwe regeerperiode](#).

⁵ (1) eenvoudige administratieve regels en vlotte vergunningsprocedures; (2) steunmaatregelen en financiering voor investeringen, innovatie en competitiviteit; (3) een opleidingsoffensief voor werknemers met de juiste profielen op de juiste plaats; (4) nauwe begeleiding van werknemers bij sluitingen en herstructureringen; (5) snellere afbouw van de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen; (6) de energie- en mobiliteitsinfrastructuur kostenefficiënt en performant uitbouwen; (7) een gericht publiek aankoopbeleid en collectieve projecten die de vraag naar industriële productie actiever boosten. SERV (2025). [Oproep en referentienota industriebeleid](#).

mogelijk gebruik te maken van de opportuniteiten van de Algemene Groepsvrijstellingsverordening en de DAEB verordening⁶.

3. Internationale handel

Met het gemeenschappelijk handels- en investeringsbeleid zorgt de EU ook buiten Europa voor grotere afzetmarkten voor de Vlaamse export en voor buitenlandse investeringen. Het is dus erg belangrijk om te blijven inzetten op duurzame partnerschappen en vrijhandelsakkoorden in een Europees en internationaal verband die ook mensenrechten en arbeids- en milieunormen respecteren. Het Europees handels- en duurzaamheidsbeleid moeten daarom gepaard gaan met maatregelen om het concurrentienadeel te compenseren ten aanzien van degenen die dit beleid niet volgen, zoals o.a. een verder verfijnd en effectief *Carbon Border Adjustment Mechanism*. Ook internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen, *due diligence* en een strenge Europese aanpak tegen sociale dumping moeten hoog op de agenda blijven. Daarnaast moet het Europese handelsbeleid diversificatie van handelsstromen beogen om aanvoerketens veilig te stellen en minder strategisch afhankelijk te zijn van bepaalde landen.

4. Open strategische autonomie

De huidige geopolitieke rivaliteit leidt tot een strijd om de leveringszekerheid van kritieke materialen en grondstoffen en om het technologische leiderschap in cruciale domeinen van de digitale en klimaatneutrale transitie. Open strategische autonomie moet ervoor zorgen dat de EU erin slaagt haar publieke vitale belangen en strategische afhankelijkheden te verminderen zonder de interne markt in gevaar te brengen. Ook (innovatie-) ecosystemen vormen een belangrijke troef voor de verankering en ontwikkeling van strategische sectoren, in het bijzonder in domeinen van groene transitie, gezondheidszorg en voedselzekerheid. Daarnaast moet Vlaanderen pleiten voor grotere Europese digitale soevereiniteit en veiligheid en realisatie van de Europese 2030-doelstellingen voor het Digitaal Decennium aangezien de digitale transitie één van de cruciale sleutels is voor de nationale veiligheid, de economische ontwikkeling en de strategische autonomie van de EU.

5. Administratieve vereenvoudiging

Vlaanderen moet volop inspelen op de Europese vereenvoudigingsinitiatieven en nauw toezien op de realisatie van de Europese ambities om de administratieve rompslomp en rapportageverplichtingen met 25% en bij kmo's met 35 % te verminderen. Een groot deel van de regelgeving in Vlaanderen is immers rechtstreeks of onrechtstreeks afkomstig van Europa. Vlaanderen zou dan ook proactief voorstellen moeten formuleren – o.a. via het project Regelrecht – voor initiatieven van de Europese Commissie die de administratieve lasten en regeldruk in en veroorzaakt door Europese regelgeving en instrumenten verlagen, zonder in te boeten op de doelen die men wil bereiken. Daarnaast moet Vlaanderen benadrukken dat nieuwe Europese wetgeving van meet af aan rechtszeker, haalbaar, eenvoudig en duidelijk moet zijn en de Europese plannen in dat verband moeten ondersteunen (o.a. een versterkte sociale dialoog, de kmo- en concurrentievermogenstoets en de verdere verankering van digital by default en once only). Vlaanderen moet daarin ook zelf verantwoordelijkheid opnemen (cf. supra, deel samenspel).

⁶ Zie hierover ook het [Letta-rapport](#), deel "Strengthening the Single Market Social Dimension". Daarin wordt het belang van sociale economie en sociale ondernemingen voor de maatschappij de economie benadrukt en worden barrières zoals de staatssteunregels geïdentificeerd.

6. Innovatie

Innovatie is één van de belangrijkste motoren voor de competitiviteit van de EU en voor de digitale en groene transitie. Europa moet daarom in lijn met de aanbevelingen van het Draghi-rapport⁷ (*research and innovation union*) sterk blijven inzetten in een beleid dat innovatie stimuleert. Het Europees Kaderprogramma (KP) voor O&I, de Europese Onderzoeks- en Innovatie-ruimte (ERA) en de voltooiing van de Kapitaalmarktunie spelen hierin een belangrijke rol. Ze moeten blijvende forse investeringen in O&I verzekeren en fragmentatie O&I-ecosystemen en -beleid vermijden. Prioritair zijn o.a. technologieoverdracht en opschaling, strategische investeringen in sleuteltechnologieën, industrie 4.0, artificiële intelligentie en Europese dataplatformen en stimuleren van innovatief ondernemerschap (startups en scale-ups). Bijzondere aandacht is nodig voor kmo's en sociale ondernemingen zodat zij dezelfde kansen hebben om deel te nemen aan de Europese instrumenten en projecten en beter rekening wordt gehouden met specifieke belemmeringen waarmee zij worden geconfronteerd.

7. Infrastructuurinvesteringen

Infrastructuur vormt de fysieke ruggengraat voor een welvarend Europa en zeker voor een internationaal geconnecteerde regio zoals Vlaanderen. Er zijn belangrijke infrastructuurinvesteringen nodig op het gebied van energie, transport en digitale connectiviteit om te zorgen voor groei, concurrentievermogen, technologische soevereiniteit, hoge klimaatambities, energiebevoorradingsszekerheid en betaalbare energieprijzen. De Connecting Europe Facility (CEF) is een belangrijk financieringsinstrument voor gerichte investeringen in infrastructuur op Europees niveau. Europa moet daarnaast een kader voorzien waarin dergelijke investeringen worden aangemoedigd, zorgen voor de randvoorwaarden waarbinnen belangrijke infrastructuurprojecten sneller kunnen worden gerealiseerd en maatregelen nemen om kritieke infrastructuur (o.a. ook in onze havens, cf. Europese Havenstrategie) te beschermen.

8. Duurzaamheid

Europa staat voor enorme uitdagingen op het vlak van klimaatverandering, verlies van biodiversiteit en milieuvervuiling. Dit verzwakt de economie en bedreigt de welvaart en het welzijn van burgers. Het is dan ook cruciaal dat Europa een trekkende rol op deze vlakken blijft opnemen. De Europese klimaat- en milieudoelstellingen moeten op een efficiënte manier worden gerealiseerd en moeten gepaard gaan met een faciliterend en ondersteunend Europees beleid en met meer ruimte voor innovatieve initiatieven die de groene transitie versnellen. Het Europees beleid moet ook sterker rekening houden met de eigenheid van regio's omdat Europese regelgeving zoals bv. de Natuurherstelverordening of de Europese Kaderrichtlijn Water generieke bepalingen bevatten die een grote impact kunnen hebben op een dichtbevolkte, dichtbebouwde en sterk verstedelijkte regio zoals Vlaanderen en op de realisatie van andere Europees geformuleerde ambities. Daarnaast moet ook de juridische impact van Europese wetgeving beter in kaart gebracht worden zodat indien nodig kan worden bijgestuurd.

⁷ https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/draghi-report_en

9. Sociale pijler

De Vlaamse sociale partners benadrukken dat de Vlaanderen moet aandringen op een proactief beleid voor de uitbouw van de Europese pijler van sociale rechten⁸. Die sociale dimensie mag immers niet ondergesneeuwd geraken. Vaardigheden (*'union of skills'*) en gekwalificeerde arbeidskrachten spelen een essentiële rol in de groene en digitale transitie en op sociaal vlak zijn er nog veel andere grote uitdagingen waar Europa een belangrijke rol te spelen heeft. Bovendien hebben veel Europese bevoegdheden grote impact op ons sociaal model en zorgen de maatschappelijke, economische en technologische transitie voor nieuwe opgaven om afdoende opleiding, performante openbare dienstverlening, een sterke sociale bescherming, goede huisvesting, adequate kinderopvang enz. te verzekeren. De SERV vraagt dan ook dat Vlaanderen een actieve inbreng zou doen voor de uitwerking van een nieuw actieplan voor de Sociale Pijler zodat de sociale dimensie van Europa kan worden versterkt in relatie tot de uitdagingen. Daarnaast moeten voldoende middelen worden voorzien voor het Europees Globaliseringsfonds (EGF) en het Europees Sociaal Fonds (ESF) en het Just Transition Mechanism.

10. Sociaal overleg

Sociaal overleg speelt een sleutelrol in een concurrentieel, welvarend en sociaal Europa. Het moet ervoor zorgen dat de transformaties van de economie, arbeidsmarkt en samenleving op een effectieve efficiënte, duurzame en rechtvaardige manier gebeuren. Daarom ondertekenden de sociale partners en de Europese Commissie recent, op 5 maart 2025, een gezamenlijk pact om de sociale dialoog in Europa te versterken⁹. Het Pact benadrukt het belang van sociaal overleg op alle niveaus (Europees, nationaal, intersectoraal en sectoraal) in een tijd van wereldwijde transformatie. Het bevat een kader met concrete acties die de Commissie en de sociale partners zullen nemen om de sociale dialoog te versterken, het bereik ervan uit te breiden en de betrokkenheid van sociale partners te vergroten. Het Pact is geen eindresultaat maar onderdeel van een proces om de Europese sociale dialoog te versterken en een sterk autonoom sociaal overleg in alle lidstaten en kandidaatlanden te realiseren, aangezien de kwaliteit daarvan rechtstreeks invloed heeft op het potentieel op Europees niveau. De SERV vraagt dat Vlaanderen zich in deze ambities inschrijft, deze samen met de Vlaamse sociale partners vertaalt naar Vlaanderen en ze actief mee ondersteunt en uitdraagt via o.a. de ESF+ initiatieven.

⁸ Die bevat 20 belangrijke principes en rechten die essentieel zijn voor rechtvaardige en goed functionerende arbeidsmarkten en sociale zekerheidsstelsels in de 21e eeuw (Top van Göteborg, 2017). Ze gaan over gelijke kansen en toegang tot de arbeidsmarkt, billijke arbeidsvoorwaarden en sociale bescherming en inclusie. In uitvoering daarvan werden initiatieven genomen zoals de Europese vaardighedenagenda, de strategie voor gendergelijkheid, een actieplan tegen racisme, een ondersteuningspakket voor werkgelegenheid voor jongeren, enz. In 2021 werd een actieplan voor de Europese pijler van sociale rechten aangenomen (Top van Porto) met drie kerndoelen voor de EU tegen 2030: 1) ten minste 78 % van de bevolking van 20 tot en met 64 jaar moet een baan hebben; 2) ten minste 60 % van alle volwassenen moet jaarlijks aan een opleiding deelnemen; 3) het aantal mensen dat met armoede of sociale uitsluiting wordt bedreigd, moet met ten minste 15 miljoen worden verminderd, van wie ten minste 5 miljoen kinderen. De vorderingen van de lidstaten bij de uitvoering van de sociale pijler worden voortaan ook gemonitord via het Europees Semester.

⁹ https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/news/commission-and-social-partners-sign-joint-pact-strengthen-social-dialogue-europe-2025-03-05_en De lancering van een nieuw Pact voor Sociale Dialoog werd voor het eerst aangekondigd op de Europese Top in Hertoginnedal in januari 2024, waar de Europese Commissie, het Belgische voorzitterschap van de Raad van de EU en Europese sociale partners een *'Tripartiete Verklaring voor een bloeiende Europese Sociale Dialoog'* ondertekenden. Deze initiatieven bouwen op hun beurt verder op de eerdere Council Recommendation on strengthening social dialogue in the EU van 12 Juni 2023: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10542-2023-INIT/en/pdf>.